

Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն

«Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների և ուսուցչի օգնականների դասավանդման հմտությունների զարգացման ապահովում» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դպրոց՝ Կոտայքի մարզի «Հացավանի Հ. Մանուկյանի անվ. միջն. դպրոց»
ՊՈԱԿ

Առարկա՝ Մայրենի

Թեմա՝ Ընթերցանության նկատմամբ հետաքրքրության ձևավորումը
տարրական դպրոցում

Վերապատրաստող, մենթոր՝
Ուսուցիչ՝

Մկրտչյան Մելիք
Բաղայան Վանուհի

Երևան 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ _____ 3

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՁԵՎԱՐՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ _____ 4

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՀԵՏԱՔՐՔՐՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՈՒՄ _____ 5

ԴԱՍԻ ՊԼԱՆ-ԿՈՆՍՊԵԿՏԻ ՆՄՈՒՇՕՐԻՆԱԿ _____ 11

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ _____ 15

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ _____ 16

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Թեմայի արդիականությունը: Ընթերցանության հանդեպ հետաքրքրության ձևավորումը ուղղված է կարդալու հմտությունների, տեքստի վերլուծության և ստեղծագործական ունակությունների զարգացմանը: Երեխաները կարող են տեսնել կապը սահմանված նպատակների և կոնկրետ առաջադրանքների միջև, որոնք կօգնեն հասնել այդ նպատակներին: Նրանք կարող են հասկանալ, թե ինչպես է առաջադրանքների կատարումը հանգեցնում ուսուցման կամ կրթական նպատակների: Աշակերտները կարող են վերլուծել, թե որքան լավ են կատարել առաջադրանքները և հասել իրենց նպատակներին: Սա ներառում է առաջընթացը գնահատելու և այն ոլորտները բացահայտելու կարողությունը, որտեղ ուսուցիչը կարող է կատարելագործվել:

Տարբեր կրթական և կյանքի իրավիճակներում նպատակներն ու խնդիրները հասկանալու և վերլուծելու կարողությունը կարևոր հմտություն է: Այն օգնում է երեխաներին նպատակներ դնել, պլանավորել գործողություններ դրանց հասնելու համար և գնահատել իրենց առաջընթացը:

Հետազոտության նպատակը: Ուսումնասիրել ընթերցանության նկատմամբ հետաքրքրության ձևավորումը տարրական դասարաններում:

Հետազոտության խնդիրները`

- Ուսումնասիրել ընթերցանության հմտությունների ձևավորումը որպես հոգեբանական և մանկավարժական խնդիր
- Ուսումնասիրել այն ուսուցման մեթոդներն ու ձևերը, որոնք բարձրացնում են երեխաների ճանաչողական ակտիվությունը

ԸՆԹԵՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԵՎԱՐՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ՀՈԳԵՔԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Ընթերցանության հմտությունների զարգացման խնդրի ուսումնասիրությունն ունի զարգացման հարուստ պատմություն և բնութագրվում է դրա տեսական ըմբռնման և գործնական լուծման բազմաթիվ մոտեցումներով:

Ընթերցանության հիմնական մեթոդները մշակվել են Կ.Դ. Ուշինսկին; Նա խորհուրդ տվեց արվեստի գործին նայել ոչ որպես տեքստի: Նա աշխատանքը համեմատեց պատուհանի հետ, որով ուսուցիչները պետք է երեխաներին ցույց տան կյանքի տարբեր կողմեր: Հեղինակը նշել է, որ երեխաների համար բավական չէ միայն ստեղծագործության իմաստը հասկանալը, պետք է պայմաններ ստեղծել, որպեսզի երեխան հասկանա ստեղծագործությունների բովանդակությունը: Այդ նպատակով բացատրությունն ապահովվել է կատեխետիկ գրույցով, որի ընթացքում երեխաներին տրվել են երկու տիպի հարցեր՝ թեստային հարցեր, որոնց օգնությամբ ուսուցիչը պարզել է՝ երեխաները հասկանում են, թե ինչ են կարդում, հանգեցնելով ընթերցանության ճիշտ ըմբռնմանը:

Կ.Դ. Ուշինսկին, խոսելով ստեղծագործության հետ աշխատելու համակարգի մասին, ընդգծեց, որ հարցերը պետք է կառուցվեն մասնավորից դեպի ընդհանուր, իսկ բացատրությունները՝ մատչելի, երեխաների տարիքին և զարգացմանը համապատասխան, ինչպես նաև օգտակար լինեն՝ բացատրելով միայն անհրաժեշտն ու հնարավորը:

Ընթերցանության հմտությունների ձևավորման տարբեր ասպեկտներ արտացոլված են գիտնականների աշխատություններում և ժամանակակից հետազոտություններում: Լ.Ա. Պավլովան գրում է, որ ուսուցչի առջև ծառայած ամենակարևոր խնդիրը կարդացած տեքստի ընկալման տեխնիկայի մշակումն ու կատարելագործումն է:

Ա.Ա. Լեոնտև, Ի.Ա. Զիմնյայա, Ն.Ի. Ժինկինը և Ա.Ն. Սոկոլովը իմաստային ընթերցանությունը համարում են ստեղծագործության ընկալման գործընթաց և այդ գործընթացը բաժանում են չորս փուլերի:

Առաջին փուլը իմաստային կանխատեսումն է, տեքստի հետագա մասերի գուշակումը: Երկրորդ փուլը տեքստը նախադասությունների բաժանելու ունակությունն է: Երրորդ փուլում որոշվում են իմաստային կապերը տեքստի

տարրերի միջև: Չորրորդ փուլը, որն ամբողջ իմաստային աշխատանքի արդյունքն է, ենթատեքստի և տեքստի ըմբռնումն է: Աշակերտը ձևավորում է իր վերաբերմունքը արվեստի գործի նկատմամբ:

ԸՆԹԵՐԳԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՀԵՏԱՔՐՔՐՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՈՒՄ

Ընթերցանության հմտությունների ձևավորմանը նպաստում են հատուկ ստեղծված մանկավարժական պայմանները: Ն. Կոլգանովան իր աշխատության մեջ նշում է մանկավարժական պայմանների էությունը: Նա առանձնացրեց ընթերցանության հմտությունների ձևավորման երեք պայմաններ.

- ✓ տեղեկատվական և կրթական միջավայրի զարգացում,
- ✓ ուսուցչի պատրաստակամությունը բազմաչափ գործունեությանը,
- ✓ ընթերցանության հմտությունների աստիճանական ձևավորում,

Նրա կարծիքով, գլխավորը լինելու է տեղեկատվական և զարգացող կրթական միջավայրը, որը ներառում է մանկական գրականության շրջանակի ձևավորումը, աշակերտի և ուսուցչի համագործակցությունը, աշխատանքի ձևերի և մեթոդների ընտրությունը, աշակերտերին հնարավորություն տալը ինքնուրույն իրականացնել ճանաչողական գործունեություն, սահմանել կրթական նպատակներ, փնտրել դրանց հասնելու ուղիներ, վերահսկել և գնահատել ուսուցման գործընթացը և դասի գործունեության արդյունքները: Տեղեկատվական և զարգացման կրթական միջավայրը ներառում է դասերի ընթացքում զարգացնող ուսուցման տեխնոլոգիայի օգտագործումը: Կրտսեր դպրոցականների մոտ ընթերցանության հմտությունների ձևավորումը պետք է տեղի ունենա յուրաքանչյուր դասի, ինչպես նաև արտադասարանական գործունեության ընթացքում:

Այս ուսումնասիրության մեջ որպես հիմնական մանկավարժական պայմաններ ճանաչված հիմնական պայմաններն են.

- ✓ դասի կառուցվածքում խոսքի դրական մոտիվացայի կիրառում, որն ուղղված է կրտսեր դպրոցականների մոտ կարդալու հմտությունների

զարգացմանը, ներառյալ ճշգրտությունը, ընթերցանության իրազեկությունը, սահունությունը և արտահայտչականությունը:

- ✓ Ղասի բովանդակության մեջ ներառել ժամանակակից կրթական տեխնոլոգիաներ. արդյունավետ ընթերցանության տեխնոլոգիա՝ օգտագործելով առողջապահական տեխնոլոգիայի տարրերը:

Ընդգծված պայմանների իրականացումը պետք է իրականացվի անհատական մոտեցման տեսանկյունից, այսինքն՝ տեխնիկայի կիրառումը կհամապատասխանի այն հմտություններին, որոնք զարգացել են յուրաքանչյուր առանձին սովորողի մոտ: Առաջին պայմանը ներառում է դրական մոտիվացիայի ստեղծում ուսուցման ակտիվ ձևերի և մեթոդների կիրառմամբ: Դրական մոտիվացիան ձևավորվում է տարբեր ձևերով: Ժամանցը դրանցից մեկն է: Ղասարանում խաղեր խաղալը երեխաների մոտ առաջացնում է զարմանքի զգացում, բուռն հետաքրքրություն ուսումնական գործընթացի նկատմամբ և օգնում նրանց յուրացնել ցանկացած, նույնիսկ երբեմն դժվար ուսումնական նյութ: Խաղալու ընթացքում աշակերտը մշտական փնտրտուքների մեջ է, նա պետք է հստակ կատարի առաջադրանքը, սա շահելու հետաքրքրություն է արթնացնում, ինչը նշանակում է, որ նա պետք է լինի արագ, հավաքված և ճարպիկ: Ա.Ա. Լեոնտևը իր աշխատության մեջ նշում է, որ երկխոսության միջոցով աշակերտների ճանաչողական ակտիվության բարձրացումը ուսուցման կարևոր տարր է: Բացի այդ, աշակերտներին ակտիվացնելու միջոցներից մեկը ուսումնասիրվող նյութի և շրջակա իրականության միջև կապ հաստատելն է: Այս առումով անհրաժեշտ է դպրոցականներին սովորեցնել պարզ դիտարկումներ անել: Դիտորդական գործընթացը ներառում է մի շարք հաջորդաբար կատարվող տրամաբանական մտածողության առաջադրանքներ. համեմատություն, որը թույլ է տալիս բացահայտել օբյեկտների տարբեր հատկանիշներ. էական հատկանիշը որոշելու համար անհրաժեշտ հատկությունների փոփոխություններ. հայեցակարգը ներառելով :

Ուսուցման ձևեր և մեթոդներ, որոնք բարձրացնում են աշակերտների ակտիվությունը.

- ✓ նախագիծ, ստեղծագործական
- ✓ դասի խաղային ձևեր
- ✓ աշխատանքի տարբեր ձևերի օգտագործում (խումբ, թիմ, զույգ, ստեղծագործական)
- ✓ դիդակտիկ միջոցների օգտագործում (թեստեր, խաչբառեր

- ✓ դիդակտիկ տեխնիկայի ներդրում (խոսքի գործիչներ);,
- ✓ մոտիվացիայի օգտագործումը (հուզական, ճանաչողական, սոցիալական):
- ✓ Դասավանդման մեթոդներ (խնդրահարույց, երկխոսություն, խաղ, մոդուլային, կրիտիկական իրավիճակներ):

Երկրորդ պայմանը նախատեսում է խոսքի զարգացման դասի բովանդակության մեջ ներառում՝ ուղղված կրտսեր դպրոցականների մոտ ընթերցանության հմտությունների զարգացմանը, ներառյալ ճշտությունը, սահունությունը, տեղեկացվածությունը և արտահայտչականությունը:

Արտահայտությունը խոսքի կարևոր հաղորդակցական որակ է, որը թույլ է տալիս ուժեղացնել ասվածի տպավորությունը, առաջացնել և պահպանել ուրիշների ուշադրությունն ու հետաքրքրությունը: Արտահայտման միջոցներն են՝ ինտոնացիա, տրամաբանական շեշտ, դադար, տեմպ, ձայնի ուժ և բարձրություն:

Երրորդ պայմանը ենթադրում է դասի բովանդակության մեջ ժամանակակից կրթական տեխնոլոգիաների ներառում՝ առողջապահական տեխնոլոգիայի տարրերի օգտագործմամբ արդյունավետ ընթերցանության տեխնոլոգիա:

Տարրական դպրոցում մայրենիի ուսուցման հիմնական նպատակն է՝

- ձևավորել և դասարանից դասարան զարգացնել երեխաների կարդալու կարողությունները (որակական հատկանիշների պահպանմամբ), մաքրել, հղկել և հարստացնել նախադպրոցական տարիքում և գրաճանաչության ողջ ընթացքում երեխաների ձեռք բերած բառապաշարը,
- զարգացնել կապակցված խոսք կառուցելու (գրավոր և բանավոր) ունակությունը,
- ձևավորել հաղորդակցական կարողություններ, բարեկիրթ խոսքի մշակույթ,
- ապահովել մայրենի լեզվից տարրական գիտելիքների, ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման համար անհրաժեշտ պայմաններ,
- ձևավորել փոքրածավալ տարաբնույթ ստեղծագործություններ ընթերցելու, դրանց հիմնական միտքը՝ գաղափարը, հասկանալու, ենթատեքստը կրահելու, հերոսների գործողությունների

տրամաբանությունն ըմբռնելու, դրանց շուրջ պարզ դատողություններ անելու կարողություններ,

- ձևավորել ձեռք բերած բարոյական արժեքներին հետևելու անհրաժեշտության գիտակցություն, դրանցով կյանքում առաջնորդվելու ունակություն, զարգացնել արժեհամակարգը և դաստիարակել նրա բաղադրիչները պահպանելու ու հարստացնելու պահանջմունք,
- նպաստել իր բնակավայրի և այնտեղ ապրող մարդկանց զբաղմունքի, մշակութային արժեքների մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը,
- գեղարվեստական նյութերի ընթերցման, լեզվական տարրական գիտելիքների և կարողությունների ձեռքբերման ճանապարհով ձևավորել հայեցի մտածողություն, ազգային հոգեկերտվածք, զարգացնել լեզվամտածողությունը, վերլուծական և քննադատական մտածողությունը,
- աշխարհաճանաչողական տարաբնույթ տեղեկությունների միջոցով ձևավորել պատկերացումներ շրջապատի, բնական և հասարակական երևույթների, մարդկանց ու նրանց աշխատանքային գործունեության մասին, պայմաններ ստեղծել երեխաների իրավունքների և պարտականությունների մասին գիտելիքների ձեռքբերման և դրանք գործածելու ուղղությամբ ունակությունների մշակման համար,
- ապահովել երեխայի անձի զարգացումը՝ իրականացնելով բարոյական, գեղագիտական, գաղափարական դաստիարակություն, նպաստելով երեխայի ինքնաճանաչմանը, ինքնադրսևորմանը, ձևավորելով համագործակցային ունակություններ, համակեցության որակներ:

Ընթերցանության հմտությունը բաղկացած է իմաստային և տեխնիկական գործոններից: Ընթերցանության տեխնիկական ընթերցանության ձևն է, դրա ճշգրտությունը, արագությունը, արտահայտչականությունը: Այս բաղադրիչներից յուրաքանչյուրը, ինչպես նաև դրանց ամբողջականությունը, ենթակա է ընթերցանության ըմբռնմանը: Ի վերջո, ըստ էության, ընթերցանության հիմնական նպատակը տեքստում պարունակվող տեղեկատվության կորզումն է:

Ցավոք սրտի, որոշ ուսուցիչներ և ծնողներ իրենց ողջ էներգիան կենտրոնացնում են թոպեում բառերի համար մրցելու վրա: Ընթերցանության արագությունն իսկապես կարևոր է, բայց եթե երեխան 60 վայրկյանում 100 բառ

կարդալուց հետո 10 սխալ է թույլ տվել՝ նույնիսկ նախադասությունների սահմանին ոչ մի դադար չհանելով և չի կարող խոսել կարդացածի մասին, ապա ու՞մ է պետք այդպիսի «ընթերցանություն»: Հետևաբար, մի շտապեք ուրախանալ ընթերցանության բարձր արագությամբ, եթե այն զուգորդվում է սխալներով: Տանը սովորելիս խնդրեք երեխային կարդալ ավելի դանդաղ, բայց առանց սխալվելու:

Ընթերցանության ամենակարևոր որակը գիտակցությունն է: Այն ենթադրում է ընթերցվածի ըմբռնում, և սկզբում միայն դրա օբյեկտիվ-փաստական կողմը (բառացի ըմբռնում), այնուհետև ենթատեքստը, փոխաբերությունները, հեղինակի վերաբերմունքը, հումորը, հեզնանքը և տեքստի ընդհանուր գաղափարը: Բառի մակարդակում կարդալու գիտակցությունը դրսևորվում է դրա ճանաչման մեջ: Սկսնակ ընթերցողի կողմից կարդացվող բառի ծայնը շատ է տարբերվում իր սովորական հնչյունից, ուստի երեխան հաճախ դիմում է կրկնելուն: Վերջին դեպքում, դուք պետք է մեծացնեք ձեր ընթերցանության արագությունը՝ օգտագործելով վանկային աղյուսակը, իսկ կրկնությունը վերացնելու համար կարող եք օգտագործել լսողական վարժություն. մեծահասակն արտասանում է բառը դանդաղ ու ձգված և խնդրում է երեխային ճանաչել և անվանել այն: Ցանկալի է դրանք արտասանել ուղղագրական (այսինքն՝ ինչպես են դրանք գրված և ինչպես կկարդա երեխան): Նախադասության և տեքստի մակարդակով ընթերցանության մասին տեղեկացվածությունը ստուգվում է՝ հարցնելով. «Ո՞ւմ մասին ես կարդացել: Որո՞նք են տղաների անունները: Ո՞ւր գնացին: Ոչ միայն ընթերցման ցածր արագությունը, այլև գրվածի աղավաղված վերարտադրումը կարող է խանգարել ընթերցանության ըմբռնմանը: Երեխաները բավականին հաճախ փորձում են կռահել բառերը առաջին երկու-երեք տառերը:

Ընթերցանության գիտակցության հետ սերտորեն կապված է նրա արտահայտչականությունը: Եթե երեխան չի դադարում, չի առանձնացնում մի նախադասությունը մյուսից, նրա համար չափազանց դժվար է հասկանալ բովանդակությունը, քանի որ նման ընթերցմամբ անհույս կորչում են առանձին բառերի, բառակապակցությունների և նախադասությունների միջև կապերը: Մյուս կողմից, եթե նա հասկանում է կարդացած յուրաքանչյուր բառը և մտքում այն կապում նախորդների հետ, նրա համար ավելի հեշտ է հետևել մտքերի զարգացմանը և պահպանել անհրաժեշտ դադարներն ու ինտոնացիան: Այսպիսով, գիտակցությունն ու արտահայտչականությունը չեն կարող գոյություն ունենալ առանց միմյանց. կետադրական նշանների դիտարկումն օգնում է ճիշտ տեղադրել տրամաբանական

շեշտադրումները և հասկանալ բովանդակությունը, իսկ իմաստը հասկանալն իր հերթին մեծացնում է ընթերցանության արտահայտիչությունը:

Առաջին քայլերից պետք է ուշադրություն դարձնել ընթերցանության ճիշտությանը: Բաց մի թողեք սխալները, խնդրեք ձեր երեխային վերընթերցել այն, ինչպես գրված է, կատարեք հատուկ վարժություններ: Մյուս կողմից, եթե նա հասկանում է կարդացած յուրաքանչյուր բառը և մտքում այն կապում նախորդների հետ, նրա համար ավելի հեշտ է հետևել մտքերի զարգացմանը և պահպանել անհրաժեշտ դադարներն ու ինտոնացիան:

Այսպիսով, գիտակցությունն ու արտահայտչականությունը չեն կարող գոյություն ունենալ առանց միմյանց. կետադրական նշանների դիտարկումն օգնում է ճիշտ տեղադրել տրամաբանական շեշտադրումները և հասկանալ բովանդակությունը, իսկ իմաստը հասկանալն իր հերթին մեծացնում է ընթերցանության արտահայտչությունը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Տարրական դասարաններում ընթերցանության նկատմամբ հետաքրքրության ձևավորումը կարևոր է երեխաների հիմնական ընթերցանության հմտությունների և լեզվական կարողությունների զարգացման համար: Ընթերցանության նպատակն է ապահովել, որ երեխաները հաջողակ մեկնարկեն իրենց կրթության մեջ և զարգացնեն հմտություններ, որոնք օգտակար կլինեն նրանց ողջ կրթական կյանքում: Ահա տարրական դասարաններում կարդալու հիմնական նպատակներն ու խնդիրները.

- Վերծանման հմտությունների զարգացում: Երեխաները սովորում են ճանաչել տառերը, հնչյունները և բառերը: Սա թույլ է տալիս նրանց սկսել տեքստեր կարդալ և ինքնուրույն գտնել նոր բառեր:
- Ստեղծեք բառապաշար: Կարդալն օգնում է երեխաներին սովորել նոր բառեր և հասկանալ դրանց իմաստները, ինչը ընդլայնում է նրանց բառապաշարը:

- Տեքստի ըմբռնման զարգացում: Ընթերցանության նպատակը ոչ միայն տեքստի վերծանման խոչընդոտի հաղթահարումն է, այլև կարդացածը հասկանալը: Երեխաները սովորում են տեքստում բացահայտել հիմնական գաղափարները, մանրամասները և իրադարձությունների հաջորդականությունը:
- Արտահայտիչ ընթերցանության հմտությունների զարգացում: Բարձրաձայն և արտահայտիչ ընթերցանությունը նպաստում է բանավոր խոսքի զարգացմանը և տեքստում ինտոնացիայի ըմբռնմանը:
- Ընթերցանության նկատմամբ հետաքրքրության զարգացում: Կարևոր խնդիր է գրքի և ընդհանրապես ընթերցանության նկատմամբ հետաքրքրություն զարգացնելը: Սա նպաստում է ընթերցանության երկարաժամկետ ներգրավվածությանը և կրթական աճին:
- Հետագա կրթական գործունեության հիմնադրամի ստեղծում: Ընթերցանության հմտությունները հիմք են տալիս սովորելու այլ առարկաներ, ինչպիսիք են մաթեմատիկան, պատմությունը, բնագիտությունը և այլն:
- Քննադատական մտածողության զարգացում: Տեքստի վերլուծության միջոցով երեխաները սովորում են արտահայտել իրենց կարծիքը, հարցեր տալ և գնահատել տեղեկատվությունը: Ընդհանուր առմամբ, տարրական դասարաններում ընթերցանության նպատակներն ու խնդիրները ուղղված են կարդալու հմտությունների զարգացմանը, հասկանալ տեքստը և հետաքրքրություն զարգացնել գրքերի և կրթության նկատմամբ: Այս հմտությունները կարևոր դեր են խաղում երեխաների ինտելեկտուալ և անձնական զարգացման գործում և ազդում նրանց հետագա հաջողությունների վրա դպրոցում և կյանքում:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. **Զ. Գյուլամիրյան**, Մայրենիի տարրական ուսուցման մեթոդիկա, Երևան 2015
2. Ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, հնարներ, վարժություններ, Կրթության ազգային ինստիտուտ, ք. Վանաձոր, 2008, էջ 30:
3. **Колганова Н. Е.**, О читательской компетентности младшего школьника [Электронный ресурс] URL:<http://elibrary.ru/item.asp?id> (дата обращения: 18.12.2019).
4. **Леонтьев А. А.**, Обучение чтению младших школьников: из опыта работы. М.: Просвещение, 1981. 215 с
5. **Ушинский К. Д.**, Собрание сочинений. Собр. соч.: в 7 томах. М.Л.: Изд-во АПН РСФСР, 1949. Т.5. 591.с. 41.
6. **Павлова Л. А.**, Как формировать навык чтения у младших школьников: практическое пособие. М.: АРКТИ, 2007. 76 с.